

การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง*
ENHANCING POLITICAL CONCIIOUSNESS OF THE YOUTH IN
DEMOCRACYOF THE SECONDARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE CHONBURI RAYONG

เชวงศักดิ์ เอี่ยมสำอาง, รัชชนันท์ อิศรเดช, สุรพล สุธะพรหม

Chawengsak lamsam-ang, Tatchanan Isradat, Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkomrajavidhayalaya University

Corresponding Author E-mail: ichawengsak@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน และ 3. นำเสนอการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน โดยประยุกต์ใช้ตามหลักสาราณียธรรม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 22 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูปหรือคน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอรรถาธิบายและพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.899 เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้จำนวน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า ด้านสถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน มีผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หลักสาราณียธรรม มีผล

*Received October 3, 2023; Revised November 1, 2023; Accepted November 2, 2023

ต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. การพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยประยุกต์ใช้ตามหลักสารานิยธรรม พบว่าระดับการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนโดยประยุกต์ใช้ตามหลักสารานิยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ: จิตสำนึก; การเมือง; เยาวชน

Abstract

This research article aimed to: 1. Study the general conditions of the democratic political consciousness of the youth; 2. Study the factors that affect the promotion of democratic political consciousness of the youth, and 3. Present the development of promoting political consciousness in a democratic youth system by applying the Saraniyas-dhamma principle, conducted by mixed research methods. In the qualitative research, data were collected by in-depth interviews. 22 key informants and 10 participants in focus group discussions analysed the data by descriptive interpretation. In the quantitative research, data were collected with questionnaires with a high level of reliability, scoring 0.899 from a sample group of 396 individuals. The data is then analysed using various statistical techniques, including frequency counts, percentages, averages, standard deviations, and the Pearson correlation coefficient for inferential analysis.

The results showed that: 1. The general condition of democratic political consciousness among youth under Chonburi Rayong Secondary Education Area Office, overall, was found to be at a high level. 2. Factors affecting the promotion of democratic political consciousness among youth under Chonburi Rayong Secondary Education Area Office were found that educational institutions, peer groups, and the media had a statistically significant effect on promoting democratic political consciousness among youth under Chonburi Secondary Education Area Office, Rayong at a level of 0.01. Rayong was statistically significant level at 0.01. 3. Development of

promoting democratic political consciousness among youth under Chonburi Secondary Education Area Office, Rayong by Applying Saraniya-dhamma was found that the level of development of promoting democratic political consciousness among youth by applying Saraniya-dhamma was at a high level, and it was found to be at a very high level in all aspects.

Keywords: Conscious Mind; Politics; Youth

บทนำ

สถานการณ์ของการพัฒนาประชาธิปไตยทางการเมืองการเปลี่ยนแปลงและการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับครั้งไม่ถ้วนในสังคมไทย (ประเทศไทยมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญตามวิถีทางรัฐธรรมนูญด้วยวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับและบางมาตรา) เป็นผลมาจากการปฏิวัติรัฐประหาร ก่อให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง การเปลี่ยนรัฐธรรมนูญ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ตลอดจนการเคลื่อนไหวทางสังคม การปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นหนทางสู่เสรีภาพจนนำไปสู่ความเสมอภาค ภารดรภาพ และอิสรภาพในแง่ใดแห่งหนึ่ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม เพื่อการร่วมการพัฒนาความต้องการ โดยกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ คนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบันตื่นตัวกับการเมืองมากขึ้น อนึ่งเพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การเปิดประตูไปสู่โลกภายนอกหรือสังคมสาธารณะมากขึ้น ตลอดจนการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น จึงส่งผลให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่มากขึ้น ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย เพราะคนรุ่นใหม่จะเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต่อไปในอนาคต คนรุ่นใหม่จึงนับเป็นตัวแปรสำคัญที่จะผลักดันให้สังคมตื่นตัวทางการเมือง เพื่อนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตอย่างแท้จริง (ศิริสุตา แสงทอง, 2564)

การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ประสบปัญหาต่าง ๆ ประกอบด้วยปัญหาหาการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง ปัญหารัฐธรรมนูญอำนาจปัญหาพลวัตวัฒนธรรมการเมืองไทยในประวัติศาสตร์ ปัญหาหาระบบอุปถัมภ์และปัญหาหาการขาดการกล่อมเกล่าเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ส่วนแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย ได้แก่ กำหนดให้การพัฒนาพลเมืองและการสร้างวัฒนธรรมพลเมืองให้เป็นยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติสำหรับแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย แต่ที่ผ่านมามาประเทศไทยยังมีปัญหาเรื่องความขัดแย้งกันใน

เรื่องสิทธิหลายประการที่ไม่ได้รับความยุติธรรม (วัชร ทงประทุม, 2550) ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น ซึ่งบ่งบอกได้ถึงระบอบประชาธิปไตยจะพัฒนาไปในทิศทางก้าวหน้าหรือย่ำแย่เพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของประชาชนที่จะเข้าใจสาระสำคัญและตระหนักถึงคุณค่าของประชาธิปไตย รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดจากการมีจิตสำนึกทางการเมือง และการตื่นตัวทางการเมือง การตื่นตัวทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับประชาธิปไตยสมัยใหม่ (ณฐมน หมวกนิม, 2564)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของผู้แทนประชาชนเข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ของตนเองและประเทศชาติเป็นสำคัญดังนั้นด้านลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่น และเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญการพัฒนาพลเมืองให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยว่า “คุณภาพของประชาธิปไตยขึ้นต่อคุณภาพของเยาวชนถ้าเยาวชนมีคุณภาพดีประชาธิปไตยก็มีคุณภาพดีด้วยถ้าเยาวชนมีคุณภาพต่ำประชาธิปไตยก็จะเป็นประชาธิปไตยอย่างเลวด้วย เพราะว่าคุณภาพของประชาธิปไตยขึ้นต่อคุณภาพของเยาวชนแล้วคุณภาพของเยาวชนขึ้นต่อการศึกษา” เป็นการยกระดับพลเมืองแห่งการตื่นรู้ไปสู่ประชาธิปไตยแห่งการตื่นรู้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นพุทธวิธีในการจัดการความขัดแย้งในองค์กรซึ่งหลักธรรมหนึ่งที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง ทำให้หมู่ชนเกิดความรักสามัคคีปรองดองกันเรียกว่า หลัก “สาราณียธรรม 6 (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2539) ถือว่าเป็นธรรมที่เป็นพลังในการสร้างความสามัคคี และสามารถนำมาพัฒนาส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่เยาวชนจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยองจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อันได้แก่ สาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นหลักธรรมในการสร้างสันติของชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและ มีการพัฒนาตนเอง เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยการประยุกต์ใช้ตามหลักสารานุกรม 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ใช้รูปแบบผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวนทั้งสิ้น 35,461 คน แบ่งออกเป็น เพศชาย จำนวน 13,684 คน และเพศหญิง จำนวน 21,777 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวนทั้งสิ้น 396 คน โดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1. กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 คน 2. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 3. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน 4. กลุ่มนักการเมืองจำนวน 2 คน 5. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน 6. กลุ่มครูผู้สอนจำนวน 2 คน 7. กลุ่มผู้ปกครอง จำนวน 2 คน 8. กลุ่มประธานนักเรียนจำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (try-out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.976 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 18 รูปหรือคน ด้วยการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group

Discussion) ซึ่งเกิดจากการสนทนาโดยมีประเด็นที่เจาะจงเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ 8 รูปหรือคน

โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยคัดเลือกแบบเจาะจงในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 18 รูปหรือคน สำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนั้น เมื่อนัดหมายผู้เชี่ยวชาญได้แล้ว ผู้วิจัยจะเริ่มต้นการสัมภาษณ์จากการแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์มุ่งหมายของการมาสัมภาษณ์ในครั้งนี้ โดยในจะถามความคิดเห็นและข้อมูลต่าง ๆ ตามประเด็นที่ผู้วิจัยวางโครงสร้างไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ 1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) 2. สถิติเชิงอนุมาน (quantitative statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้านการทดสอบการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) x_1 และ x_2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ ประกอบด้วย 1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2. จัดลำดับข้อมูล 3. จากการสัมภาษณ์ 4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น 5. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในภาพรวม (n =396)

ที่	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน	ระดับความคิดเห็น		
		($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1.	ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง	4.08	0.74	มาก
2.	ด้านการมีส่วนร่วม	3.77	0.81	มาก
3.	ด้านการมีความสามัคคี	3.96	0.73	มาก
4.	ด้านการมีระเบียบทางสังคม	3.76	0.77	มาก
ภาพรวม		3.93	0.68	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาคือ ด้านการมีความสามัคคี ($\bar{X} = 3.96$) ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.77$) และต่ำที่สุดคือ ด้านการมีระเบียบทางสังคม ($\bar{X} = 3.76$) ซึ่งในอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

ตารางที่ 2. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method (n=396)

ตัวพยากรณ์	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.147	0.158		7.251**	0.000
ครอบครัว	0.004	0.039	0.005	0.106	0.916
สถาบันการศึกษา	0.200	0.037	0.253	5.480**	0.000
กลุ่มเพื่อน	0.214	0.038	0.255	5.700**	0.000
สื่อมวลชน	0.236	0.043	0.265	5.452**	0.000
สถาบันทางการเมือง	0.078	0.034	0.111	2.323*	0.021

R = 0.690 R² = 0.469 SEE = 0.497

F = 70.886 Sig = 0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2. พบว่า สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน มีผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.690 และสามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ได้ว่า ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง (R²) ร้อยละ 46.9 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.497 ส่วนครอบครัว และสถาบันทางการเมืองไม่มีผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การทดสอบหลักสราณียธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

ตารางที่ 3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของหลักสราณียธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองโดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method (n=396)

ตัวพยากรณ์	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	0.353	0.110		3.207**	0.001
เมตตาทายกรรม	0.173	0.041	0.183	4.221**	0.000
เมตตาวจีกรรม	0.097	0.050	0.100	1.933	0.054
เมตตามโนกรรม	0.114	0.051	0.118	2.243*	0.025
สาธารณโภคี	0.296	0.052	0.312	5.707**	0.000
ศีลสามัญญตา	0.035	0.043	0.038	0.807	0.420
ทิวฐิสามัญญตา	0.198	0.042	0.215	4.697**	0.000
R = 0.816 R ² = 0.737 SEE = 0.350					
F = 185.356 Sig = 0.000					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3. พบว่า เมตตาทายกรรม (การปฏิบัติต่อกันด้วยความเมตตา) สาธารณโภคี (การได้มาแบ่งกันกินแบ่งกันใช้) และ ทิวฐิสามัญญตา (การปรับความเห็นให้เข้ากันได้) มีผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.861 และสามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ได้ว่าปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง (R²) ร้อยละ 73.7 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.350 ส่วนเมตตาวจีกรรม (การพูดกันด้วยความเมตตา) เมตตามโนกรรม (การติดต่อกันด้วยความเมตตา) และศีลสามัญญตา (ความประพฤติดีเหมือนกัน) ไม่มีผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยประยุกต์ใช้ตามหลักสาราณียธรรม พบว่า

1. เมตตาการุณกรรม (การปฏิบัติต่อกันด้วยความเมตตา) การมีจิตสำนึกในเรื่องหลักความเสมอภาคด้วยการให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกันภายใต้กฎกติกาที่วางไว้และทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตน รู้จักอดกลั้น และอดทน ทั้งทางด้านอารมณ์และจิตใจ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย

2. เมตตาวิจิตรกรรม (การพูดกันด้วยความเมตตา) การมีจิตสำนึกในความอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง และการมีจิตสำนึกในเรื่องเสียงส่วนใหญ่และสิทธิเสียงส่วนน้อย เป็นกลไกหนึ่งในการฝึกสติปัญญา โดยการตั้งสติให้มั่นแล้วหันกลับมาทบทวนพฤติกรรมของตนเองในเรื่องราวและมุมมองทางการเมือง

3. เมตตาโมกกรรม (การติดต่อกันด้วยความเมตตา) การมีจิตสำนึกในเรื่องหลักความยุติธรรมและการมีจิตสำนึกในเรื่องหลักนิติธรรม การสร้างหลักความยุติธรรมจากจุดเริ่มต้น คือ ความเที่ยงธรรม การเคารพกฎหมายถือเป็นคุณสมบัติหนึ่งในการเป็นพลเมืองที่ดี

4. สาธารณโภคี (การได้มาแบ่งกันกินแบ่งกันใช้) การมีจิตสำนึกในเรื่องการต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามสิทธิภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ ยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย รู้จักใช้ปัญญา เหตุผลในการแก้ไขปัญหา รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเหตุผลและประนีประนอมทางความคิดเคารพในสิทธิการตัดสินใจของผู้อื่น ปฏิบัติตนตามกฎหมายข้อบังคับของสังคม

5. สีสสามัญญตา (ความประพฤติดีเหมือนกัน) การมีจิตสำนึกในเรื่องสิทธิเสรีภาพถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคมที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข โดยหลักสิทธิเสรีภาพ เป็นหลักการที่สำคัญขั้นพื้นฐานเสรีชน

6. ทิฐีสามัญญตา (การปรับความเห็นให้เข้ากันได้) การมีจิตสำนึกในเรื่องความศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข เป็นกลไกที่มีความเชื่อมั่นทางการเมืองในรูปแบบของรัฐสภา โดยการรับฟังความคิดเห็นก่อนการดำเนินโครงการต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เกี่ยวกับสภาพทั่วไปเกี่ยวกับ

จิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จากการสอบถาม พบว่า สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความสามารถในการปกครองตนเอง รองลงมาคือ ด้านการมีความสามัคคี ด้านการมีส่วนร่วม และต่ำที่สุดคือ ด้านการมีระเบียบทางสังคม ซึ่งในอยู่ในระดับมากทุกด้าน จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า สภาพทั่วไปเกี่ยวกับจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน คือ การปกครองตนเองและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง การศึกษาและการเข้าใจด้านการเมืองของเยาวชน การสนับสนุนให้มีการศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการปกครองและการเมืองในระดับที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณากร กรสิงห์ และณัฐชนันนิมมวล (2558) เรื่อง การเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาจิตสำนึกทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า 1.ระดับจิตสำนึกทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม อยู่ระดับปานกลาง

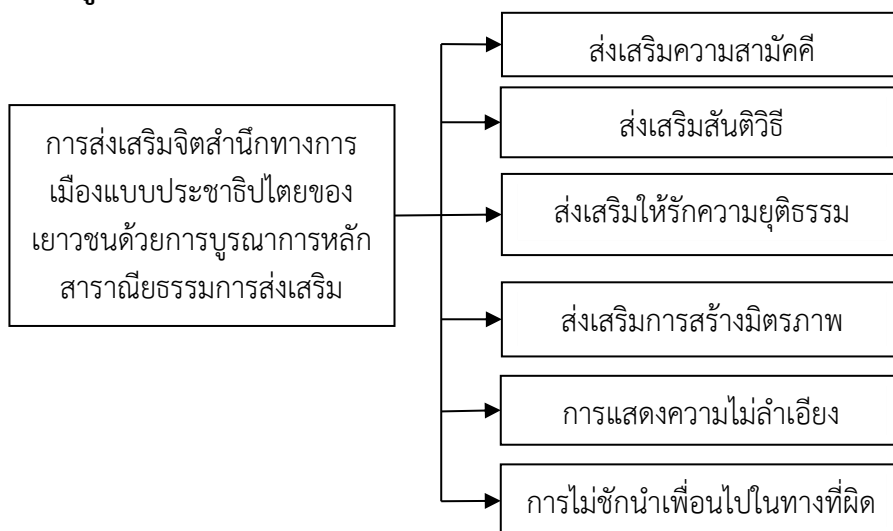
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จากการสอบถาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมืองเพื่อส่งเสริมเยาวชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสื่อมวลชน รองลงมา คือ ด้านสถาบันการศึกษา อยู่ในระดับมาก กลุ่มเพื่อนและชุมชน อยู่ในระดับมาก สถาบันครอบครัว อยู่ในระดับมาก และต่ำที่สุด คือ ด้านสถาบันทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระทรงวุฒิ รัตนะ และคณะ (2564) เรื่อง การกล่อมเกลางานการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า ระดับการกล่อมเกลางานการเมืองของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านทัศนคติแบบประชาธิปไตย อยู่ใน ระดับมาก ด้านความรู้ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ด้านทัศนคติทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

3. การพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยประยุกต์ใช้ตามหลักสาราณียธรรม พบว่า การพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองโดยประยุกต์ใช้ตามหลักสาราณียธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมตตามโนกรรม (การติดต่อกันด้วยความเมตตา) รองลงมา คือ สาราณโภคิ (การได้มาแบ่งกันกินแบ่งกันใช้) สีสสามัญญตา (ความประพฤติดีเหมือนกัน) เมตตา

วจีกรรม (การพูดกันด้วยความเมตตา) ทัศนีสัมมัญญา (การปรับความเห็นให้เข้ากันได้) และต่ำที่สุด คือ เมตตากายกรรม (การปฏิบัติต่อกันด้วยความเมตตา) ซึ่งในอยู่ในระดับมากทุกด้าน จะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า การนำหลักสาราณียธรรมมาใช้ในการพัฒนาการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน คือ การมีจิตสำนึกในเรื่องหลักความเสมอภาคด้วยการให้เยาวชนทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกันภายใต้กฎกติกาที่วางไว้ การมีจิตสำนึกในเรื่องหลักความยุติธรรมและการมีจิตสำนึกในเรื่องหลักนิติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดบุญมี คุณากโร (โพธิศรีสม) (2563) เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา พบว่า แนวทางการการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม

1. ด้านเมตตากายกรรม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง และปลอดภัย
2. ด้านเมตตาวจีกรรม ทำให้ชุมชนมีความน่าเชื่อถือ มั่นคงในทรัพยากรและมีเสน่ห์ ประชาชนมีความรู้รักสามัคคี มีสัจจะ จริงใจ
3. ด้านเมตตามโนกรรม ประชาชนในชุมชนคิดดี คิดบวก คิดสร้างสรรค์ เป็นกัลยามิตรที่ดีต่อกัน
4. ด้านสาธารณโกศิ ทำให้ชุมชนมีความมั่นคง เข้มแข็ง เกิดความยุติธรรมประชาชนในชุมชนมีความสามัคคี และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
5. ด้านศีลสัมมัญญา ทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบวินัย มีความมั่นคงปลอดภัย สร้างความประทับใจให้ผู้พบเห็น
6. ด้านทัศนีสัมมัญญา ทำให้ชุมชนมีความเป็นเอกภาพ ทางด้านความคิดเห็น ปราศจากความขัดแย้งทางความคิด

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 กล่าวได้ว่า การส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผู้วิจัยสรุปเป็นหลักในการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชนด้วยการบูรณาการสารานุกรมธรรม ดังนี้

1. ส่งเสริมความสามัคคี สังคมใดหากขาดซึ่งความสมัคร สมานสามัคคีสังคมนั้นก็ จะประสบกับมหันตภัย ความรักใคร่ สามัคคีทำให้ประเทศชาติสามารถตั้งอยู่ได้ตราบเท่า ทุกวันนี้ ดังคำ สุภาษิตที่ว่า “สามัคคีคือพลัง” โดยเฉพาะในสภาพปัจจุบันของสังคมไทย ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีพื้นฐานของความจริงใจต่อกัน

2. ส่งเสริมสันติวิธี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กันโดยเฉพาะ ในสังคมปัจจุบันเยาวชนจะ ใช้กำลังในการแก้ไขปัญหา จะเห็นได้จากข่าวสารที่เผยแพร่ตามช่องทางต่าง ๆ การใช้กำลัง ในการแก้ไขปัญหาไม่ใช่แนวทางของระบอบประชาธิปไตยที่ต้องใช้เหตุผล มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

3. ส่งเสริมให้รักความยุติธรรม คือ ส่งเสริมให้ยึดมั่นในความดี ความถูกต้อง ไม่ลำเอียง กระทำการ ทั้งปวงโดยปราศจากอคติ ใช้ปัญญาไตร่ตรองวิเคราะห์เหตุผล อันเกิดขึ้นโดยสมควรแก่เหตุ และตระหนักรู้ว่าพึงปฏิบัติอย่างไร จึงจะพอเหมาะ พอควรแก่ เหตุนั้น

4. ส่งเสริมการสร้างมิตรภาพ การสร้างมิตรภาพเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเยาวชน เพราะมิตรภาพที่ดีสามารถลดความขัดแย้งหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดี ในการเป็นมิตรที่ดีต่อกันนั้น เราต้องพยายามที่จะเข้าใจผู้อื่นก่อนที่จะเรียกร้อง ให้ผู้อื่นมา เข้าใจเรา

5. การแสดงความไม่ลำเอียง ความลำเอียงที่สำคัญมี 4 ประการคือ ความลำเอียง เพราะรักใคร่ ความลำเอียงเพราะไม่ชอบกัน ความลำเอียงเพราะง้อเขลา ความลำเอียง เพราะกลัวหรือเกรงใจกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดปัญหามากเพราะถ้าเห็นว่า การปฏิบัติ แบบนี้ทำให้ได้ดี คนจะปฏิบัติตามและจะนำไปสู่ความวุ่นวายในสังคมได้

6. การไม่ชักนำเพื่อนไปในทางที่ผิด สังคมไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญ กับความ เจริญทางด้านวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ด้วยเหตุนี้คนจึงแสวงหาเงินให้มากที่สุดโดยไม่ คำนึงว่าจะเป็นวิธีการที่ถูกต้องหรือไม่ หรือไม่ เยาวชนจึงควรชี้ชวนให้คนในสังคม เช่น เพื่อนฝูง คนในครอบครัว เกติมนโนสำนึกต่อความถูกต้องดีงาม คำนึงถึงประโยชน์ต่อ ส่วนรวม และสนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลอื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมบ่มเพาะความคิด ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมืองของเยาวชนอย่างเป็นกลาง
2. การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยน หรือถกเถียงประเด็นทางการเมืองในมุมมองโดยผ่านสถาบันครอบครัว
3. การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาอบรมสั่งสอนให้เยาวชนให้หลักเหตุผลและสันติวิธีในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การบ่มเพาะความคิดความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมือง สถาบันการศึกษา ควรให้การอบรมสั่งสอน แนะนำเยาวชนในด้านการเมืองเพื่อให้เยาวชนได้ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจทางการเมือง
2. บุคคลในครอบครัวมีการส่งเสริมพูดคุยแลกเปลี่ยนหรือถกเถียงประเด็นทางการเมืองในมุมมองที่แตกต่างกันได้ สถาบันครอบครัว ควรส่งเสริมให้บุตรหลาน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองได้
3. การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันด้วยหลักเหตุผลและสันติวิธี สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ควรอบรมสั่งสอนให้เยาวชนให้หลักเหตุผลและสันติวิธีในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการเมืองแบบประชาธิปไตย ภายใต้สถานการณ์ในปัจจุบัน
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน
3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ความคิดเห็นของเยาวชนต่อสถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน เพื่อการพัฒนารูปแบบจิตสำนึกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

คุณากร กรสิงห์ และณัฐชัย นิ่มนวล. (2558). การเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาจิตสำนึกทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 10(1), 29 - 42.

- ณัฐมน หมวกฉิม. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนชาวไทย, *วารสารรัฐศาสตร์*, 15(38), 253 - 265.
- พระทรงวุฒิ รัตนะ และคณะ. (2564). *การกล่อมเกลางานการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). *กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2539). *นิติศาสตร์แนวพุทธ*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระปลัดบุญมี คุณากร (โพธิศรีสม). (2563). การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 7(4), 132 - 133.
- วัชร ท่องประทุม. (2550). *ความคิดทางการเมืองในพระพุทธศาสนา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริสุดา แสงทอง. (2564). ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ : จุดยืนประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคต. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 8(2), 287 - 297.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา*. สืบค้น 10 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.spm18.go.th/2017/>